

VIII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1914. 9. szám.

Budapest, márczius 1.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre - - 12 korona

Félévre - - - - 6 korona

Negyedevre - - 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre _ _ 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az éjjeli portyázás.

Irta S. Százados.

Midőn a közelmúltban karbatalmi katonák kíséretét végeztek a csendőrségnél, többjüktől megkérdeztem, hogy nem akarnának-e csendőrök lenni. Legtöbbje nemmel felelt. Arra a kérdésemre, hogy miért nincs kedvük a csendőri pályára lépni, majd mindegyik azzal felelt, hogy az éjjeli szolgálat az, a mitől irtóznak. Tagadhatatlan, hogy az éjjeli szolgálat nem valami kellemes multság, de megszokás mellett ez sem elviselhetetlen.

Van éjjeli szolgálat más pályán is. Vegyük csak a vasuti szolgálatot. Mily fárasztó és felelősségteljes szolgálatokkal van az egybekötve, s azért mégis sok ember szívesen választja életpályául.

Már pedig éjjeli szolgálat nélkül a csendőrség el sem képzelhető. A megelőző szolgálat főképen éjjel szükséges, mert hiszen köztudomású, hogy a gonosztevők ezen napszakban követik el a legtöbb bűncselekményt, abban reménykedve, hogy főképen faluhelyen még a harangot is el lehet lopni a toronyból.

Ismerve községeink közbiztonsági viszonyait, bizony elaggott éjjeli őrinktől akár az egész falut is ellophatnák. Éppen ezért tehát a csendőrségnek főképen éjjel kell a községekben portyáznia, hogy legalább olykor-olykor éjjel is megjelenve a községben, a gonosztevők ne érezzék magukat teljes biztonságban, s szabadon ne garázdálkodhassanak.

Az éjjeli szolgálat egyik állítólagos nagy hátránya, hogy esőben a csendőr sokszor bőrig ázva, éjjel képtelen ruháját valahol megszáritani, mely télen sokszor meg is fagy rajta, s kénytelen szolgálatát addig folytatni, míg oly helyre nem ér, a hol tüzet talál, vagy tüzet rakhat ruhájának megszáritása végett.

Éjjel ugyanis a községekben mindenütt alusznak, tűz sehol sem ég már, s nem is engedtetik meg, hogy a csendőr ruhája megszáritása végett a legközelebbi lakóházba bemehessen, s ott tüzet rakhasson. De ha ez meg is volna engedve, ruhája megszáradásáig vajjon hol és milyen ruhában legyen a csendőr. mikor legtöbbször faluban olyan nyomoruságos viszonyok vannak, hogy még a legjobb gazdának sincs két szobája, hogy

azok egyikét ezen időre a csendőröknek átengedje. De ha mindez meg is volna, néha még ez sem segítene a bajon, mert sokszor az eső hosszasan esik, s ilyenkor ha a csendőr megszáradt ruhában újra kilépne a szabad ég alá, néhány perc múlva ismét csurogni viz lenne.

A nedves ruhánál azonban nagyobb bajt okoz a nedves lábbeli. Némelyik csendőr nem átalja, hogy cipőben menjen szolgálatba. Mi sem természetesebb, mint az, hogy az ilyen lábbeli a legcsekélyebb esőben és sárban teljesen átázik, s ebből támad a legtöbb hüles, reuma stb.

A csendőr szolgálatba csizmat húzson, mert portyázáskor nem lehet az utakban nagyon válogatni, hanem arra kell menni, a merre az út elő van írva. Éjjel pedig ha akarna, akkor sem tudná a nedves talajt elkerülni.

A másik sokat emlegetett hátránya az éjjeli szolgálatnak, hogy a csendőrnek sokszor nincs hol megpihennie. Legtöbb község oly szegény, hogy lakóinak csak egy-egy szobájuk van, s abban is öt-hat gyerek, borjú, juh, kecske s néha még sertések is tanáznak. Ebben azután, ha meg teljesen tiszta is volna, pihenni teljes képtelenség. Pedig az emberi szervezet megkívánja, hogy nagyobb fáradtság után legalább kissé pihenjen. Fáradtan, álmosan csak támolyog az ember, s teljesen elveszti éberségét.

Szabályaink értelmében d. u. 10 órától d. e. három óráig portyázó szolgálat alkalmával rendszerint pihenni nem szabad. Ez előtt és utáni időben azonban a pihenés meg van engedve. Hiábavaló azonban az engedély, ha nincs meg a mód rá, hogy a csendőrség azt igénybevehesse. Az 1913. évi 18.129. számú belügyminiszteri rendelet értelmében ugyan joga van a csendőrnek, hogy nagy pihenő megtartása céljából a községben magát két állér fejenkénti összegért beszállásolhassa, s fekhelyül legalább szalmát igényeljen, de ez igen körülményes dolog. Éjjel a birót és szállásadót felkölteni, szalmát keríteni, oly sok idővesztegetéssel jár, hogy sokszor a pihenésre szánt időből alig marad még valami. De sok helyen még ilyen módon is lehetetlen a kiutalt pihenőhely igénybevétele. Ha más nem, a házban lakó különféle elemek fergei nem hagyják pihenni

Hegedűt, harmonikát, tárogatót, és a többi hangszereket általánosan elismert legjobb gyártm. szállít.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

ca. és kir. udvari és hadsereg szállító, a Békócsi-Tárogató-feltalálója, Budapest, II., Lánoshíd-utca 6. — Gyár: Csillag-utca 8. — Régi hangszerek javítása, vétele és becserélése. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

a csendőrt. A jobbik természetű ugyan elalszik akár a kővön is, de van sok olyan is, a ki a férgel csipésére még akkor is felébred, ha halálra is van fáradva.

Nagy bántránya még sokak szerint az éjjeli szolgálatnak az is, hogy nincs oly világító eszközzel felszerelve legénységünk, mely koromsötétben legalább néhány pillanatra, tájékozás, vagy hirtelen felismerés végett meggyújtható lenne.

Pedig sokszor égető szükség parancsolná egy praktikus világító eszköz, pl. villanylámpa alkalmazását. Szeles időben akár egy egész pakli gyufát meg lehet gyújtani, s egy másodpercz alatt elalszik az egész s a csendőr mint a világtalan tapogatózni kénytelen. Vegyük csak azt az esetet, hogy éjjel az országuton haladó járművek valamelyike nincsen se csengővel, se lámpával ellátva. Mennyi bajba és veszélybe kerül, míg pláne szeles, esős időben kibetűzi a csendőr, hogy milyen név is van a szekér felirati tábláján. Mindez pedig villanylámpával egy szempillantás alatt konstatalható, míg e nélkül az történik, hogy a sötétben bizakodva a csendőrök által megállásra felszólított fuvaros még jobban lovat közé csap, s faképnél hagyja a tehetetlen csendőrt. A villanylámpa beszerzése nem kerül sok pénzbe; néhány koronáért jó villanylámpát lehet beszerezni. Szabály beszerzését nem tiltja, s így mi sem áll utjában annak, hogy a csendőr éjjeli szolgálatában ezen praktikus és modern világító-eszköznek hasznát vegye.

A csendőr e leírt nélkülözések daczara is túlteheti magát az éjjeli szolgálat nehézségein, ha testét edzi, az idő viszontagságaihoz hozzászoktatja. Csak az olyan csendőr teszi magát a hadi szolgálatra alkalmassá, ki esőben, hidegben, sötétben és álmatlanul eleget tesz azon kötelmeinek, melyek az éjjeli szolgálat alkalmával reá hármlanak.

Idé akarok jegyezni azonban néhány jó tanácsot, mely mint a "türelmfű" megkönnyíti az éjjel portyázó csendőr terbeit.

Mindaddig míg a csendőr megszokja az éjjeli portyázást, sokat kell küzdenie az álomossággal. Ezen a bajon is könnyen lehet azonban segítenie, ha a csendőr valami keveset eszik. Ugyancsak dohányzással is el lehet kerülni az álomosságot. Dohányzáshoz azonban a szolgálat érdekét tekintve jobb a makrapipa, mint a szivar, vagy cigaretta. Ezek tüzeit ugyanis sötétben már messziről észre lehet venni, már pedig a csendőrnek éjjel epen a feltűnést kell kerülnie. A dohányzás különben arra is jó, hogy az ember az éhségét tovább elviselhesse. A járőr egyenletes katonás menetelése már oly jellegzetes a falusiak előtt, hogy azok ezen járás-módról már messziről felismerik a járőr közeledtét. Óvatosságból tehát ott a hol szükséges, a járőr vagy halkán járjon, vagy ne tartson lépést. Éjjel nagy lévén

a csend, a hangos beszédet is kerülni kell; különösen ha hó van, vagy nedves a levegő, messzire elhallik a szó, már pedig hangos magyar beszéd egy tót, vagy oláh faluban élénken figyelmeztetheti az érdekelteket arra, hogy csendőrök közelednek.

Éjjel, téli időben, a szabadban még rövid időre se aludjék el a járőr. Egy elalvás életveszélyes lehet rá nézve, mert örök álm válthatja fel a rövid időre tervezett szendergést, vagyis könnyen megfagyhat. Nagy pihenő alkalmával, ha erre más megbízható embert találni nem lehetne, az éjjeli őrt kell azzal megbízni, hogy a járőrt kellő időben felköltse.

Vasnti töltés mellett haladva vigyázva kell lépnie, mert kisebb átereszek mentén sok helyen szakadék van a gyalogut mellett, a mit különösen hóval fedett terepen még nappal is alig lehet észrevenni. Hogy a vonat el ne gázolja, őrházaknál a vonat elhaladási ideje felől tájékozódjék, s kettős vágányú pályatesteken azon sín-pár mellett haladjon, a melyen a vonatok szembe közelednek; ugyanis a szembejövő vonatot könnyebben észreveheti.

Általában veszélyes helyeken ajánlatos valami bottal kitapogatni az utat. A csendőrnek éjjel az utat jól kell ismernie nemcsak tájékozódás végett, hanem azért is, hogy a veszélyes helyeket elkerülhesse.

Ha lámpással, vagy gyertyával kell a sötétben valamely gyanus, vagy veszélyes helyet megvilágítania, ez esetben a járőr a világító-eszközt mindig kissé előre és magától oldalt tartsa, mert már megtörtént, hogy gonosztevők azon irányba löve, a hol a világító-eszközt látták, lövedékükkel a csendőrt, mint megvilágított célpontot találták el. Éjjel leginkább a kutyaugatás árulja el a csendőrök közeledtét. A kutyát azonban el lehet hallgattatni azáltal, ha kenyeret, vagy más hasonló ételmet dobunk neki. A hol a kutya elhallgattatására nincs szükség, ott ügyet se vessünk az ugató kutyára, mert akkor hamarabb elhallgat. Tapasztalt emberek beszélnek, hogy a harapós kutya ellen úgy lehet védekezni, ha leül, vagy leguggol az ember. Ülő vagy guggoló embert még soha sem harapott meg a kutya. A ki azonban félelmet mutat vagy szalad, azt leginkább megmarja az eb.

Ha valakit éjjel legalább alakjáról meg akar ismerni a járőr, azon esetben tanácsos lefeküdni, vagy leguggolni, mert a láthatár még a legsötétebb éjjel is annyira világos, hogy az abba eső alak körvonalait meg lehet ismerni. A hol beszédet hall az ember, ott természetszerűleg többen lehetnek. Éjjel egyedül haladó ember sokszor félelmében énekel.

Az éjjeli szolgálatnak egyik fontos része a lesállítás. Ennek helyét és idejét egy órai tartamtól az őrsparancsnok írja elő, ezen időn belül azonban a járőrvezető határozza meg, hogy hol és mikor, s mennyi

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát** mely 10 perc alatt a legmakaosabb migrain és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Részleti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

ideig tartson les-, vagy figyelő állást. Fontos dolog tudni azt, hogy hol kell lesállást tartani. Ime ezen helyeket következöleg összegezhetjük: Szokásos bűntettesek házánál, községek bejáratánál, járt utak keresztezésénél, azon helyeken, hol nagyobb bűncselekmények, p. o. postakirablások fordultak elő, határszélen, útszéli csárdáknál lesállást kell tartani. Figyelő állást foglaljunk el azon házaknál, melyekben még éjjel világságot látunk, korcsmáknál, oly házaknál, melyekben a falubeliek összefüveteleket rendeznek, mint a len- és kenderfonók, kukoriczafosztók stb., továbbá a gyáraknál, jubakloknál, szén- és mészégetökemenczéknél, oly házaknál, melyekből zaj, vagy nesz hallatszik, istállók mellett, melyekben állatok nyugtalankodnak.

A les- vagy figyelő állást olyképen kell elfoglalni, hogy onnan a csendőr mindent lásson, de őt rejtek-helyében észre ne vegyék. Ablakok alatt a falhoz lapulva kell ballgatózni. Nyílt helyen, hol kellő fedezék nincs, le kell feküdni, vagy az utárokban meghuzódni. A fegyvernek lökés helyzetben kell lennie, s a csendőr előre készítse el a haditervét, hogy milyen irányból közelítsen céljához, milyen irányból üldözze az elfogandókat, hogy azok el ne menekülhessenek. Ha valaki kijön a világos szobából, akkor a figyelő csendőr a faltól huzódjék el és guggoljon le, mert sötét alakját a fehér falon felismerhetik. Ez alkalommal azonban ne mozogjon, mert a világos szobából a sötétbe lépő egyén ugyan nem lát jól mindjárt, ellenben a csendőr mozgásakor az ezzel járó zajt észreveheti.

Ha valakit éjjel otthonában kell meglepni, s az ajtó zárva van, cselhez kell folyamodni. Más által kell be-bocsáttatást kérni.

Egy őrmester pl. egy betörőt szülei házában éjjel úgy fogott el, hogy az éjjeli örrel felzörgetve a házbelieket azt mondta, hogy sürgönyt hoztak részükre katona fiuktól. E hirre azonnal felnyitak az ajtók és világságot is gyujtottak. Persze belépéskor elsősorban is arra ügyelt az őrmester, hogy a lámpát senki ki ne fujhassa.

Éjjel szabadban nem tanácsos fegyveres rablókat üldözni. Ilyen vállalkozásokra már sokszor rajtavesztett a csendőr. Vitális, a bihari haramia, ily üldözés alkalmával lötte le Váradi őrsvezetőt a temető árkából. A közelmúltban pedig egy orvvadász egy fiatal erdésztt lött agyon, ki éjjel őt az erdőben el akarta fogni.

Éjjel, rablóüldözéskor legfeljebb les- és figyelő állásokat kell elfoglalni azon helyeken, a hol sejtethető, hogy a keresett gonosztevő meg fog jelenni. Például szeretője, szülei, ismerősei, vagy czinkostársai házánál. Ugyanis nagy a valószínűség, hogy a gonosztevő rejtek-helyét az éj leple alatt el fogja bagyui, hogy elelmi-szert szerezzen, vagy hozzátartozóival értekezzen. El kell állani továbbá azon helyeket, melyeken átjutva egér-

utat találhat a gonosztevő. Ilyen a nagy folyókon átvezető hidak. Ha valamikor, úgy éjjel tartsuk szem előtt a közmondást, hogy többet észszel, mint erővel. Éjjel kerül a sor a korcsmai zárórák ellenőrzésére is. Itt, mivel az eljárást az 1912. évi 2. számú csendőrségi Rendeleti Közlöny szabályozza, csak annyit jegyzek meg, hogy csekély kihágásból ne csináljunk nagyobb bajt, például részeg egyének közt vérfürdőt. Az éjjeli örök ellenőrzését már egy korábbi cikkemben fejtegettem.

Az éjjeli portyázás fontosságánál fogva a járőröket az őrsparancsnok úgy vezényelje, hogy bizonyos időn belül minden egyes községben éjjel megjelenessen a járőr. Azon engedményt, hogy éjjel a községekben és egyéb tereptárgyaknál való megjelenést az őrjáratlapon nem kell pecséttel bizonyíttatni, s elég annak bejegyzése, hogy a lakók „aludtak”, nem szabad visszaélésre felhasználni, s a községeket és egyéb tereptárgyakat nem szabad portyázatlanul elhagyni. Az ilyen hamis uton járó járőr előbb-utóbb rajtaveszt, mert szemfüles őrsparancsnoka vagy meglepi, vagy utánportyázáskor észreveszi, hogy ezen helyeket nem portyázta le a járőr.

Megtörtént évekkel ezelőtt, hogy egy járőr éjjel az országbatáron egy nagy hegyek által övezett tereptárgyat, egy erdőör lakot, portyázatlanul elhagyott. Néhány nap múlva az őrsparancsnok a járőr után portyázott, s ámulva látta, hogy az erdőörlak le van égve, s ezen tüzeset, a mint mondották, már egy hét előtt történt.

Képzeltető az őrsparancsnok csodálkozása, miután előző napokban járőre ugyanezen őrjáratból azon jelentéssel tért vissza, hogy az őrjáratot esemény nélkül portyázta le.

Ily módon sült ki, hogy ezen járőr e tereptárgyat éjjel mindig kihagyta, s a portyázásra szánt időt szalmaakazalba bujva alvással töltötte.

A csendörök mulasztása mint őrszolgálatbani kötelességsértés lett megtorolva, s ma az illetők mint nap-számosok sirathatják könnyelműségük miatt elvesztett kenyerüket.

Az utazókosár titka.

Irta: Székely Vladimír, budapesti ker. kapitány.

Az ember önkéntelen is belecsöppen a hangzatos szólásba. Mintha valami vonalalatti tárcza fölé bigygyesztettem volna a czimet.

Az utazókosár titka! Hiába, nem tudok jellegzetesebb firmát találni annak a ponyva detektivregényekből, vagy a mozi vásznáról lemásolt bűndrámának, melyet január hóban a budapesti rendőrség segített nem közönséges bravurral megírni és végig cselekedni.

Az a szinte példátlan érdeklődés, melyet a Duna jeges vizébe letett kosárban talált szörnyű lelet: egy belegyömöszölt nő holtteste és a nyomban a nyomozó-

BUTOR

késpénzért v. részletfizetésre legintányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegynék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

tudomány összes fegyverzetével megindult lázas nyomozás a közönség körében izgalommal és szenzációtló libegő szánakozással vegyest kiváltott, — érdemessé teszi, hogy mi is, a mikor már a rejtély megoldódott és a tettesek már az igazságszolgáltatás rácsai mögött várnak további sorsukra, még egyszer foglalkozunk vele.

A novellairást, a riportstílust elhagyjuk. Mert van-e boldogtalan ebben az országban, a ki ennek a bűndrámának napokon át a lapok basábjain, több oldalain át tárgyalt izgató részleteit magában nem szivta.

A Turcsa Emilia, vagy mondjuk Mágnás Elza történetét mindenki ismeri. Fölösleges ismételtetésbe bocsátkozni tehát, ha még egyszer kitérnénk arra, hogy mi történt. A napisajtó ezt a bűndrámát teljesen kiaknáta: megirt mindent.

De természetesen a maga bangulatának és a közönség izlésének megfelelően. Csinos tárczaorozatokban, színes fordulatokat kedvelő riportokban, melyekben az *elbeszélő* sokszor a tényektől az igazságrovására eltérve írja meg a maga érdekes anyagát. A nyomozó szempontok pedig majd teljesen háttérbe szorultak, a minthogy nem is kívánható, hogy az újságíró a szakember szemével nézzen és lásson egy-egy bűnügyet.

Nem lesz tehát biabavaló munka, ha ezt a „szenzáció” esetet és annak nyomozását a szakember megvilágításában mutatjuk be. Ugy, a hogy magam láttam, kezdettől fogva végig élve és cselekedve minden apró fázisát — az eredményig: a teljes sikerig. melyet a budapesti rendőrség nyugodtan könyvelhet el hosszúéletű babérai közé.

*

Két kocsis Budán a Batthyány-tér közelében közvetlen a part mentén reggel fél nyolczkor a Dunának sekély vizében utazókosarat talált, benne meztelen nő holtteste.

A policzista hivatása nem tűr semmi kilendülést, izgalmat, — a nyugodtság a legértékesebb tőkéje a nyomozónak, — a bejelentés mégis jókora riadást keltett.

Kimentünk a Dunaparra. A helyszínre. Az utazókosár már az alsó rakpartra volt bűzva, felnyitottuk a fedelét. Üszegubbaszkodva, lábak a mellhez szoritva a kosárban szorongott egy meztelen nő holtteste. Csak egy kicsi, vékony ing volt rajta. Arczán végigcsapzott aranyzóke baja.

Fotografus ide! A helyszín megörökítendő, úgy, a hogy a rendőrség emberei találták. Két kép készült. Távolatban a lelet batárolt helyszíne és egy a halott nőről, a hogy a kosárban feküdt.

Csak most néztek körül a hatóság emberei. Mindenekelőtt végeznünk kell a kosárral! Tuczatáru, közepes nagyságu, nádból font kosár volt, melyet utazóidénykor százával víznek magukkal az emberek. De lám egyik oldalán rágcedula:

•Von Wien Ostbahnhof
nach Budapest. Reisegepäck 998.

A kosár az áldozaté, vagy a tetteseké. Olyanok, kik Bécsben jártak. Mikor? fel kell jegyezni a rágcedulán levő utmutatást. Talán ez alapon meglehet állapítani. Addig is fénykép külön a kosárról. Szét fogjuk dobálni a lapoknak. Olyan ugyan ez a kosár, mint ezer más, de ki tudja, hátha mégis felismeri valaki.

És most nézzük a szerencsétlen néma áldozatot. Vajjon mit mond nekünk hideg fagyos teste? Mielőtt a rendőrorvos véleményt adna, rendőr-detektívsemek nézik vizsgálódva. Első felületes tekintetre alig van rajta külsérelmi nyom. A mi elmosódva látszik, inkább ütődés, vagy tán a halálrajzolta folt? Erre feleljen különben az orvos. De ime érdekes tapasztalat! A holttest kezei finomak, ápoltak: manikür vehette gondjaiba. Nemkülönbén a lábai is. Kétségtelenül a jobb osztályhoz tartoztat. A kit puha meleg ágyából ránthattak ki talán épen gazdagsága miatt. A baja azonban, az a dús, sötét alapú, de aranyzókebe átcillamló haj mintha festett lenne és mindjobban feltolul az az impresszió, hogy az éjszaka világának egy pillangója fekszik előttünk. Egy jobb utcai lány, vagy az éjjeli mulatók fényébe temetkező valaki. Manikür, pedikür, festett haj . . . ez mind roppantul vág. Csak az ing, ez az olcsó, gépcsipkés bazáru, nem vág hozzá. Ilyet jobb-fajta nő, a ki testéből él és szépségét viszi vásárba, nem hord. De hátha nem is az övés ügy adták rá a tettesek?!

Seregével tolnak ilyenkor a gondolatok, kérdések és feleletek, melyeket nyomban összeegyeztetni és lerögzíteni kell. Lelki fundamentumaivá válnak a nyomozásnak, mely nyomot, fonalat keres a munkájához.

Azalatt a rendőrorvos is végzett. „Középkoru, a harminczas években volt nő, a ki jobb módban élhetett! Minden valószerűség szerint megfojtották. Kézvel, melyet orrára, szájára illeszthettek. Esetleg megmérgezhették. Biztosat csak a bonczolás mondhat. A halál bekövetkezésének időpontját nem lehet meghatározni. A halott megfagyott és így a hulla merevségének foka itt nem lehet irányadó . . .”

Vajjon micsoda gonosz indulatok, minő sötét bűnök néma vádja szél most hozzánk ebből az élettelen húsmasszából? A halál lebozsátotta a függőnyt, a rendőrségnek, a nyomozásnak dolga, hogy azt áttörje és még egyszer felelevenítve annak a bűndrámának expozéját, lemásolja a már lejátszottakat, szereplőkkel és motívumokkal együtt.

A talány fel van adva megfejtésre. Keressük meg hozzá a kulcsot!

Ez a kulcs most itt csak az ismeretlen *halott kitének megállapítása* lehet. Addig egy tapodtat sem lehet a nyomozás, a míg az nincs meg, de viszont akkor talán *magától beszélő* hullhat ölünkbe a siker.

Ki ez a nő? Erre kell előbb feleletet kapnunk. És itt jó előtérbe egy másik — rendőrség. Csak működvelő, de néha nagyszerűen összedolgozó rendőrség: a *nagy-közönség*, mely mindent lát és tud. A közönségnek kell első sorban megmondani, hogy ki ez a szomorú véget ért nő. Fel kell tehát használni, ki kell erőltetni, kikényszeríteni minden segítséget, támogatást, a mit a nyilvánosság adhat. Pontos személyleírás és fénykép tehát a halotról. Személyleírást, fényképet sokszorosítson a sajtó, beleillesztve a maga mindenfelé, a hol csak újságot olvasó ember van, roppant érdeklődést kiváltó tudósításába. Csak van valaki, a ki ismerte azt a nőt, talán kelvесе, lakótársa, rokona, nővére volt. Ha nem Budapesten, úgy vidéken, vagy akár külföldön is. A hová csak a nyomtatott betű elér. Sőt még többet. Vigyük a halottat a mozi vásznára is, lássa mindenki fekvő, ülő helyzetben, oldalt, szemköz.

GYERÜNK CSAK!!
BESZÉLGŐPÉTEK ÉS LEMEZT FUVOS ÉS VONÓS HANGSZERT
CIBALMOT ORAI ÉKSZERFELET, REVOLVERT, LÁTCSEVET
FÉNYKÉPEZÉST, TITKÁRI ÉS HÁZTARTÁSI
CSAKET VÁSÁROLNI ELŐREKÉZLETTEL IS.

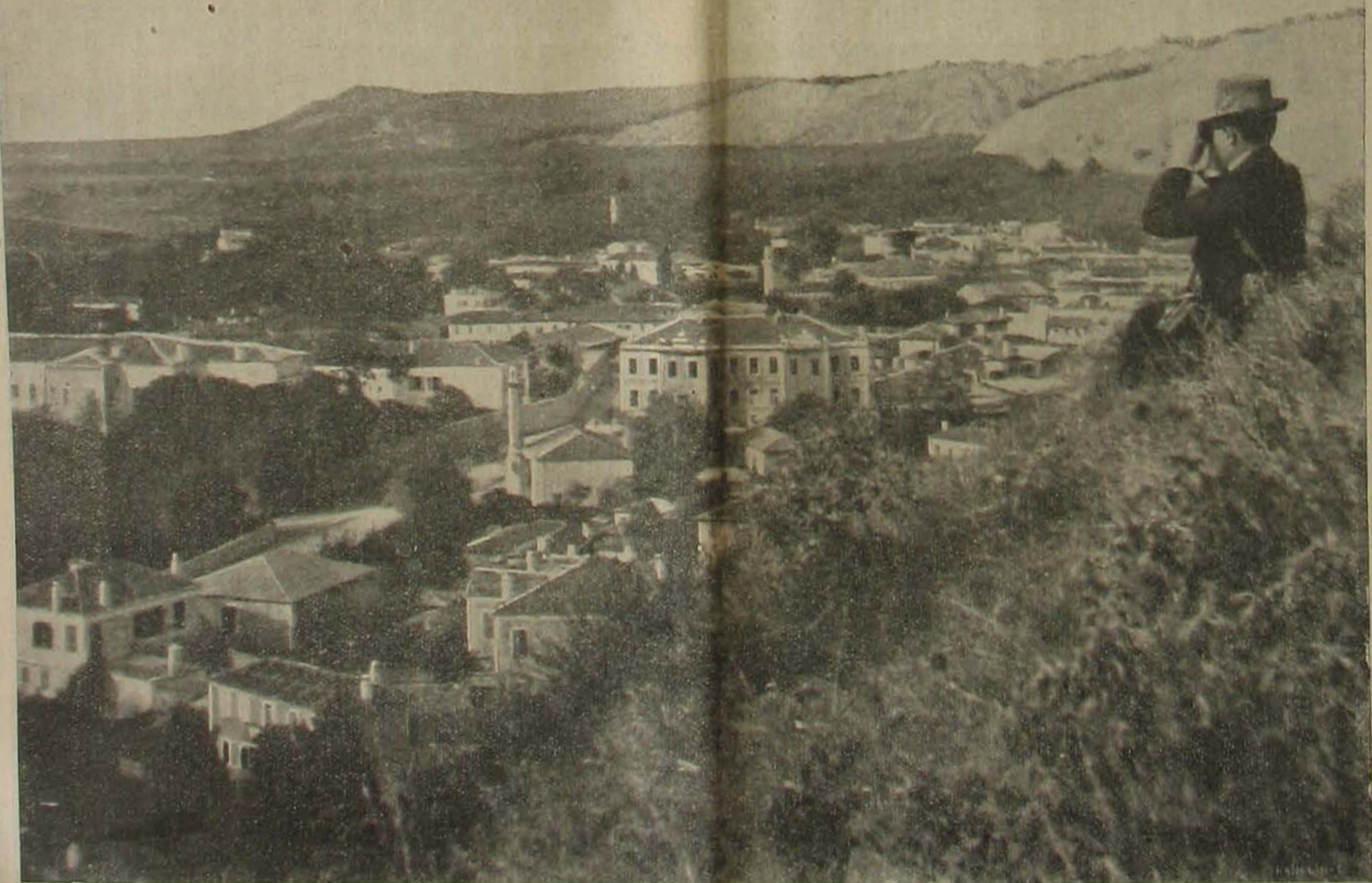
SZANTÓ LAJOS
BUDAPEST, VÁROSI BÉRHÁZ, VÁSÁROLNI!!!

GYERÜNK CSAK
Csendőr urak személyes jó ismerősökhez és régi üzletbarátjukhoz

SZANTÓ LAJOS-hoz
BUDAPEST, (városi bérház) vásárolni!!!

Csendőrségi strapa kerékpár és varrógépet, hangverseny gramofont és finom „Angyalos” lemezt, Pa bé tünéklő beszélgőpéte, oimbalmot, harmonikát, szitort, tamburicizát, vata, ékszer, félet, enborotválót, vi lanyos kézi és zseblámpát, látsóvot, revolvert, fényképezőgépet és háztartási tárgyakat. — Nagyon kedvező részletfizetésre! Képes nagy árjegyzékem ingyen küldöm!

Valona városa, az ideiglenes albán kormány székhelye.

Az eredménynek legkésőbb huszonnégy óra alatt meg kell lenni. Addig is, ha utcai lány volt ez a nő, gyorsan a nyilvántartásba. Nézzünk a fényképek között szét. Járjuk be a helyszin közvetlen környékét, a mulatókat, az éjszaka vigalmi helyeit. Mindegyik detektív kezében kép.

Nézzük meg az eltünteteket! Hát ha valami bejelentésben rábuknunk a személyleírás után az ismeretlen halott kilétére? Így ment, ment gőzerővel...

És mégis több mint negyvennyolc óra telt el és még mindig semmi eredmény. Az agnoszkálás késett, kellemetlenül késett.

A rendőrség arra a tudatra jött lassan, hogy magára maradt. A nagyközönség, ez a műkedvelő másik rendőrség ezuttal csődöt mondott. Özönével jöttek ugyan a tippek s találgatások, a telefonnak nem volt nyugta, a jelentkezők nem akartak elfogyni, de mind hamis nyom volt, mit adtak.

Magamagának kellett a rendőrségnek végezni és huszonnégy órára a rendőrök és detektívek sorra járták Budapest összes utcáit, összes házait. Nem volt szabad egynek sem kimaradni.

Az ismeretlen halotti képevel kezében jelent meg a rendőr vagy detektív: — Ismeri ezt a nőt? Vagy ehhez hasonlít, faggatták első sorban a házmestert, házmesternét. Tűnt el valaki a házból? Szőke, harminczas években levő nő? Jómódu és talán könnyűvérű. Vagy talán csak elment, most nem látják. Még nem tűnt fel...

Végre! A Margit-rakpart 46. sz. a. házból jelentette egyik detektív, hogy a házmester ugyan a képhen nem ismeri fel lakóját, a szép Turcsányi Elzát, bár hasonlít rá... hanem Turcsányi Elza tényleg péntek este óta nincs odahaza.

A detektív beszélt a házvezetőnőjével. Ez sem ismeri fel az úrnőjét a képhen. A nagyságája különben még pénteken este elment harmadmagával autón, azt hiszi, hogy Kisczellbe.

Száz és száz más-más biztos adattal és bejelentéssel küzködött a detektívtestület idáig, melyek mind semmiknek bizonyultak, a mint lejárták őket. Ezt a bejelentést is tehát fenntartással kellett fogadni. Ámbár itt nagyon vágtak a körülmények. Turcsányi Elza volt a híres Málnás Elza, sok pénz, briliáns, ékszer tulajdonosa... És az éles detektív szem már a helyszinen szőgezte le a véleményt: *pillanogóéletű nőnek kell lenni.*

A házvezetőnőt — Kobory Rózsit — odarendelték etemnézöre, oda a meggyilkolt öcsését, egy könyvkötősegédet. Nézték mind a ketten. A nő az áldozatát. Rámérsztette szemét: — Nem az mégsem! Hogy is volna? — mondotta. Hisz előttem ült az autóba jókedvűen, jókedvű társaságban.

Néztem öcsésére. Mintha először meglöbbsent volna, Azután ő is rávágta.

— Nem, nem ő, nem tudom elhinni... Nincs a karján az a nagy májfolt.

A rendőrségnek ez a negatív eredmény nem volt elég. Két rendőrtiszt ment külön, kik a mulatóhelyekről ismerték Málnás Elzát. Kimentek azzal a *halározott* czéllal, hogy megmondják: Málnás Elza-e az vagy sem.

— Igen, vagy nem!

Annak kell lenni! — volt a vélemény. Aztán elhozatták az Elza harisnyáját, kesztyűjét. Ráadták, talált.

A házvezetőnő megváltoztatja erre taktikáját. — Most már magam is azt hiszem, hogy ő az! — szólótt ártatlan képpel.

A meggyilkolt öcsése pedig a törvényszéki orvossal

együtt kezdte keresni a májfoltot. Nagyítóüveggel. Ott volt, átmosta egy hullafolt.

— Még egyet. A bonczolás, mely különben megállapította, hogy a nőt megfojtották, részletesen kiterjedt minden egyéb elképzelhetőre is. Konstatáltak például, hogy a halott gyomrában kel-, tök- és körte-maradványok voltak.

— Mit evett pénteken ebédre vagy vacsorára a maga úrnője — kérdezték a gyanutlan házvezetőnőtől.

— Kelt, tököt, körtét! Magam vittem neki! — felelte az pontosan.

Az agnoszkálás tehát megvolt. És most meg kell állnunk. Hogy a gyilkosa nem akar ráismerni, az könnyen érthető, de hogyan van az, hogy a kik a halottat életében olyan jól ismerték, hogy azok nem tudtak ráismerni? Még a tulajdon öcsése sem? Hervadó nő volt már a halott, a kire a késő harminczas évek rávésték barázdáikat. A kozmetika, a szépitőszerek ugyan kismítják a pelyhűdő vonásokat s rácsalják a fiataliságot a vénülő arczra, de reggel más a nő, és más este. Végkép más pedig, ha rászakad az éjszaka, a halál éjszakája. A legtöbb nő, és különösen az, a ki a szépség tökéjét kamatosítja — az utcai nő, a kokott — mindig egy gonddal, sok fáradtsággal kikészített festmény s ha csipke, selyem és drágakövekből kirakott keretbe teszi magát, micsoda óriási távolság van így közte és a valóság között... mikor csupasz meztelen. Hát ha még a halál, egy nagy vívódás torzítja el arczát, puffasztja meg testét?!

Olyan nőről volt itt szó, a kit egész Budapest, mely az éjszaka vigasságába jár, ismert. Az ezrével kiadott fényképet hány nézte, ki a Málnás Elzát nap-nap után látta... s nézték hiába a morgue asztalán kiterítve is.

— Hasonlít valakihez, mintha ismerném! — száz és száz ember ajkán fordul meg ez a szó, de kinos hajszában rohanó órák teltek el, mig végre kiszaladt valakinek száján:

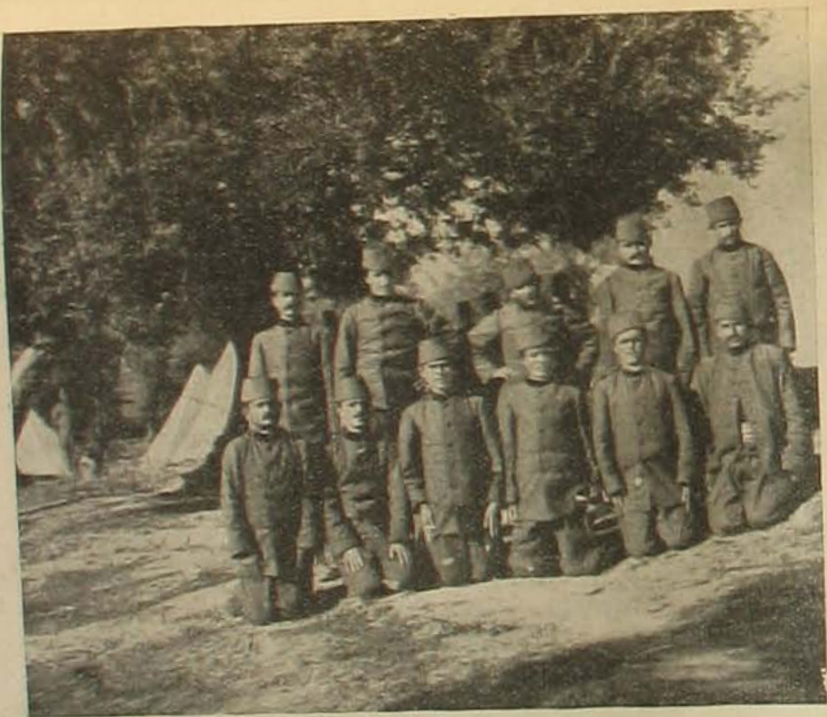
— Turcsányi Elza!

Ismét sok tanulságot kaptunk ebből az esetből, hogy az ismeretlen halottak agnoszkálása néha milyen bonyodalommal járhat. És legkivált, ha nőről van szó. A nő más felöltözve, kifésülve, hozzátehetjük kikészítve, mint a maga *valóságában*. Vonatkozik ez elsősorban azokra a nőkre, a kik öltözködnek és a maguk kicsinosításából mindennapi természetes programot csinálnak.

Ezért a nyugati nagy metropolisban nagyon is számot vetnek, a mikor talált ismeretlen hullák agnoszkálásáról van szó, azzal a körülménnyel, hogy az a holttest más volt az életben és igekeznek azt a halottat lehetőleg visszahozni, hozzáalakítani az ő életbeli képéhez. Új helyzetbe teszik a halottat, felnyitják szemeit, ruhát is adnak rá, meg is fésülik és több változatban lefotografálva, így próbálkoznak a közönséggel való felismertetésével. Régi, már oszladozó hullákat is vegyszerek segítségével is *animálnak*: visszaköltöztetik beléjük az élet színét. Egy budapesti rendőrorvos például éppen most kísérletezik a villamos áramokkal való élesztéssel. Nem az életet adja természetesen vissza ezzel a halottnak, csak az életbeli képét.

Hogy milyen szinte csodaszámba menő eredményeket érnek el ezekkel a kísérletekkel, élénknek mutatja a következő eset:

A berlini Thiergartenben egy szétdurabolt fiú holttestmaradványait találták. Itt egy kéz, amott a fülek, megint másutt egy koponyarészlet... Hosszas kutatás után végre sikerült apránként az egész testet megtalálni. A berlini törvényszéki orvostani intézet rendőri

Az új albán esendőrség. — 1. Pihenő. — 2. A valonai esendőrségi kaszárnya. — 3. Az argirocastrói különítmény. 4. Három testvér.

kirendeltségnek vezetője, egy rendőrorvos, a hullarészeket összeállította, összeillesztette s úgy meggyeparálta, hogy a fiu kiléte fotográfia után másnapra meg volt állapítva. A gyilkos is azután csakhamar kézrekerült. Perverz kéjörületében ölte meg a boldogtalan gyermekeket.

A Mánás Elza nebczkesen ment agnoszkálása is mindenesetre jó volt arra, hogy a külföldi rendőrségeknek a próbálkozásait most már nagyobb figyelemmel kísérik.

De térjünk vissza a nyomozásra! A holttest agnoszkálása megtörtént. Abban a pillanatban, a mint nyilvánvalóvá lett, ki a halott, a nyomozás további sora, a helyzet önként magyarázta magát. A többi már csak következtetés lett, mely mindjobban rámutatott a valószínű tettesekre, a kik a közvetett terhelő adatok hálójában vergődve, nem is tartottak ki soká: vallottak.

Hogy is mondotta a Turcsányi Elza házvezetőnője? Pénteken este (a gyilkosság felfedezése szombat reggel volt) urnőmhöz egy Rezső nevű gróf és egy nő jött, a kik elvitték autómobilon Kisczellre.

Következett egy fantasztikus leírás a grófról, a ki autótöltetben volt és kísérőnőjéről.

Az autó állítólag a ház előtt állt meg. onnan ment tovább. De senkisé látta, végül már maga a házvezetőnő sem látta, csak hallott róla, a mint urnője és vendégei beszélgettek az autóról.

Jellemző, hogy a bűnösök rendszerint mindig fantasztikus dolgokat találnak ki bűnük leplezésére.

Ostoba mese volt az egész első hallatra. Hogyan kerül Turcsányi az autóról az utazókosárba, hozzá meztelenül, s ráadásul ép a lakásával szemben lévő Dunarészbe?...

A mesét végkép feldöntötte azután a másik helyszínezemle. A lakásban tartott kutatás. A kosárban Turcsányi szabónője felismerte a Turcsányi utazókosárát, mely a fürdőszobában állt. Ott megtalálták pontosan a kosárból kihányt ruhadarabokat.

Már a korábbi nyomozás során a rendőrség kinyomozott egy asszonyt, a ki szombat hajnalban egy férfit és egy nőt a Kacsá-utczában (a Margit-rakparthoz vezető kicsi utca) látott, a mint egy utazókosarat cipelt. Az adott személyleírás, termet és egyéb vágott a házvezetőnőre.

És így mind több adat halmozódott, itt-ott frappáns fordulatokban a házvezetőnő terhére. Nem akarunk szólni a kapkodó, hápogó beszédéről, a riadt tekintetéről, arról a leújtó szorongásáról, a mi lerítennek az asszonynak egész lényéről. Külsőségek ezek, melyeknek nem szabad túlságos fontosságot tulajdonítani.

A mit még az asszony tagadni próbált több-kevesebb konoksággal és ügyetlenkedéssel, azt még aznap délután végkép felborította társának, a faczér péklegénynek Nick Gusztávnak szinte érthetetlen vakmerősége. Ugyanakkor, a mikor a lakásban talált helyszíni szemle alkalmával konstatálták néhány drága ékszer eltűnését, Nick Gusztáv egy több ezer korona értékű ékszert száz koronára próbált elzalogosítani. Hogy a nyomban értesített rendőrség elfo ta, az már természetes.

Estére vallottak. A házvezetőnő kertelve, kerülgetve, mintegy fősúlyt helyezve arra, hogy a gyilkosságban és rablásban való tetleges részvételben ne találják bűnösnek, a férfit megtörtén, sirva, őszintén.

*

Nem nagyszabásu bűnösök. Közönséges ostoba diletánsok, a kik inkább indulatból, mint tervszerű számításal ölte és raboltak. A mikor megtették és előttük

feküdt a holttest, nem tudtak vele mit csinálni. A kosárba való gyömöszölést és a Dunába való dobást a némbor eszelte ki, ostoba asszonyi fővel. A félműveltek elbizakodottságával, mely mindig azt hiszi, hogy tudja mindenki eszén. És mikor megtalálták a holttestet, és látták, hogy a háló köréjük szorul, meglapultak gondolat- és érzésvesztetten, mint a strucczmadár, mely a veszedelem láttára homokba dugta fejét...

A bűn tudata, a bűn átka. Megbilincseli az a bűnöst, megbénítja akaratát, eszét — mielőtt a büntető igazságszolgáltatás veri bilincsbe.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A számjelek keletkezéséről.

Az emberi szellem fejlődése a népekével karöltve jár. Az egyes ember fejlődése kicsinyben az, a mi az összes emberiségé. De ha e kettőt összehasonlítjuk, van köztük egy nagy különbség; a gyermek születése órájától fogva tanul — az emberektől. A csecsemő emberiségnek nem volt ily tanítója; alacsony fokú lények voltak mesterei. Az állatok nyújtottak példát, miként oltsa szomját, enyhítse éhségét. Az állatoktól leste el az ember, mikép meneküljön az idők viszontagságai elől, mikép védelmezze magát megtámadások ellenében.

Az ember leggyengébb volt minden állatok között. Sűrű szőr nem óvta testét, hiányzottak nála a medvének karmai, a hiéna fogai. S e gyöngessége lett az ő erőssége. Gondolkodnia kellett. Eszére kellett támaszkodnia, ha élni akart.

A gondolattal egyidőben támadt a közlés szüksége is; keletkezett a nyelv. Az ember megértette magát embertársával. Többi között a számfogalmak keletkezése is oly természetes, hogy a tulajdonképeni számnevek keletkezése bizonyára a nyelv fejlődésének első stádiumában keresendő. E mellett szól több nyelvészeti érv. Az első számok nevei egyszerűek, nem tekinthetők más gyökökből összetetteknek. Közel megegyeznek az árja nyelvek nagy osztályaiban, a szaszkrit, zend, perzsa, görög, latin, kelt, germán, szláv nyelvekben, a mi mutatja, hogy e szavak első föllépése még akkor történt, midőn e népcsoportok még együttesen egy ősnépet képeztek.

A milyen egyszerű az első számfogalmak megkülönböztetése, ép oly nehéz volna külső segédeszköz nélkül a nagyobb számokban tartalmazott egységek összefoglalása, oly annyira rokonok a számsor tagjai, hogy azok menthetetlenül egymásba folynak, ha nem volnának képesek azokat bizonyos módra osztályozni, kisebb és átnevezetesebb csoportokba szedni. Az emlékezet megkönnyítésének ez ösztönszerű szüksége eszközt készen találta az emberi kézben. Fölemelt ujjakon közölte talán először az őskori ember a számok képzetét s így a két kézen kimutatható egységek száma adta meg a természetes nyugpontot a számsor tágitásában. Így keletkezett a tizedes — deczimal — rendszer, mely tehát eredetét az emberi szervezetben bírta.

A tiz szerinti csoportosítás fölöslegessé tette az új szóképzését; ezentúl csak a «tizeszer tiz» s úgy tovább, szóval csak a tiz mint alapszámnak hatványai kifejezésére keletkezett a nyelv új szókai. De ezen nagyobb számokat kifejező szóképzése már a történeti idők határain belül történt, úgy hogy az árja nyelvek összhangzása az «ezerre» nézve már teljesen megszűnik. Ezentúl már

vagy a határozatlan számot jelentő szók mennek át batározott számot jelentőkbe, vagy pedig épenséggel öntudatos szóalkotás lép fel.

A tizedes rendszeren kívül még más számrendszerek is léteztek, így főképp a *huszas* — vigesimal — és az *ötös* — quinar — rendszerek.

Huszas rendszerrel éltek a *mája* indiánok Jukatánban, az *aztékék* Mexikóban. Ezek 19-ig a rendes módon elolvasnak, 20-ra újszótképeznek és így olvasnak tovább: húsz és egy... búsz meg tiz... húsz meg tizenegy... kétszer húsz... stb. egész következetesen 400-ig. A 400, valamint a 20-nak további batványai 8000 és 160,000 új szókkal jelöltetnek. Valamely kelta eredetű vigesimalrendszer nyomai még a modern nyelvekben is föllelhetők, így a francziában a soixantedix (70), quatre-vingt (80) stb. szókban.

Hogy az ötös, tizes rendszer alapját csakugyan az emberi szervezet, a kéz szolgáltatta, azt főleg az a körülmény is bizonyítja, hogy számos nyelvben az 5-nek megfelelő szó azonos a «kéz» szóval. A *cora* nyelvben tiz annyit jelent, mint a «kezek érintkezése». Kevésbé biztos azon állítás helyessége, hogy a német «Zehn» (lábujj) adta volna meg a tiz kifejezésére szolgáló szót.

Egyéb számrendszerek szerint is számoltak, így az *új-seelandi*-aknál 11-es rendszer honosul meg; ebben 11, 121, 1331, szóval a 11 hatványai birnak külön kifejezésekkel. Még nem bebizonyított tény, hogy a cigányok számítása *hetes* rendszer alapján történék.

Az emberi szellem csakhamar nem érte be csupán szóval, hanem maradandóvá kívánta tenni eszméit és gondolatjait, tovább baladt úgy lépéssel: föltalálta az írást.

Az írás első szereplése bizonyára adott tárgyak jelképezésében állott, szóval képirás volt. E jelképezés azonban hiányos volt. A különféle tulajdonságokat, cselekvényeket, érzelmeket jelképezni nem mindig lehet. Szimbolikus jelekkel kellett azokat ábrázolni. Később e jelek alatt már nem a fogalmat, hanem a szót értették. Végül az egyes jelek csakis különféle hangokat jeleztek — s így származott a bangvagy betű-írás.

Ezen betű-írás közepette lépnek föl az első *számjelek*. Ezek már az írás legalsó fokán keletkeztek, s nem is képirásból állottak, hanem közvetlen kifejezését adták a számfogalmaknak. Ez az oka, hogy a számjelekben rendkívül nagy a különféleség. Amerikai népeknél tapasztaljuk, hogy eljutottak önálló számjelekhez, a nélkül, hogy önálló írásjelek lettek volna. Tehát jogosítva vagyunk föltenni, hogy a számjelek általában korábban keletkeztek, mint az írásjelek. Ez utóbbi állítást a római számjelekre be is lehet igazolni. Ugyanis azon körülmény, hogy a római számok mai alakja

I, V, X, L, C, D, M

betűkével azonos, azt a tévedést szülte, hogy e számjeleket tisztán szórövidítéseknek tekintették. E nézet azonban hamis; mert csak az írás kényelme okozta, hogy az eredeti számjelek alakja lassan átídomult a megszokott betűalakba. Az eredeti alak volt:

I = 1

Ugyanez egy mellékvonással:

X = 10.

Két mellékvonással:

Γ = 100

s megvan a C betűhöz való hasonlóság. Három mellékvonással előáll

E = 1000

a mely alakból egy kis forgatás után azonnal előtünik az M betűvel való rokonság.

Az X-nek fele $V = 5$; az etruskoknál az X alsó fele volt az 5. A Γ-nek alsó fele $L = 50$.

Látni, hogy mily egyszerű módon történt a számjelek alkotása.

S így tehát vonalok, karcok képezték az első jelölés módját; kinek ne jutna eszébe a számadó jubász, ki a modern számjeleket ugyancsak nem ismeri, bicskája és pálczája segélyével mégis rendben tartja számadását. Bármennyire elütő a különféle népfajok számjelölési módja, egy elv mégis valamennyiben nyilvánul, mely elv ép egyszerűsége miatt sokáig fölfedezetlenül maradt. Ez a nagyság szerinti következés törvénye, mely abban áll, hogy *valamennyi összegezés által származott számnál a nagyobb érték megelőzi a csekélyebbet*. Természetes, hogy ennek megfigyelésénél tekintetbe veendő az irány, mely írás közben követtetik. Így a nyugati népeknél, kik balról jobbra irnak, e sorrend bizonyára megfordítottja a semita eredetű népekével; úgyszintén más a khinaiaknál, kik tudvalevőleg felülről lefelé vezetik a sorokat; a sorok pedig jobbról-balra következnek egymásután.

Ezen általános szabály alól egyedüli kivétel található a római számképzésben, a *szubstraktív* eljárásban, melynek értelmében valamely szám elé irt kisebb értékű számjel, mint kivonandó szerepel.

Igy $IV = 4$, $IX = 9$, $XL = 40$, $XC = 90$.

Talán nem lesz érdektelen egyes kulturális tekintetben kiemelkedő népfajok által basznált számjelekről röviden szólni. Az érdeket fokozná ugyan, ha e számjeleket a belyütt eredeti alakjukban tényleg bemutatnánk — a mi azonban technikai nehézségek miatt ki nem vihető.

Kezdjük az *egyiptomiaknál*. Ezeknél még a legvilágosabban jelentkezik és legtovább maradt fönn a képirás eredeti jellege; az obeliszkokra és emlékkövekre vésett, a templomok és sirboltok falaira festett *hieroglyphákban* azonnal ráismerhetni emberek, állatok és különböző tárgyak képmásaira; gyors írás közben ezen eredeti képek elmosódtak, összefolytak s a *hieratikus* írástalkották; végre az utóbbi átment a *demotikus* írásba, melynek megfejtése még ma is nagy nehézséggel jár. A hieroglyphikus föliratokban a számokat kétféleképp látjuk kifejezve; vagy betű szerint kiírva, vagy — a legtöbb esetben — önálló számjelek által képviselve. E számjeleket a franczia *Tomard* fedezte föl; így egy vonás jelenti az egyest egy patkó-alak a tizet, egy néző ember az ezret, mintató ujj tizezret, egy béka — mint a szaporodás jelképe — százezret, végre egy karjait kitérő csodálkozó alak a milliót. A hieratikus számjeleket *Champollion* franczia tudós ismerteté. Ezek sokkal egyszerűbbek a hieroglyph jeleknél.

A *khinai* nyelv oly annyira nélkülözi a hajlítás alakzatokat, hogy valamely mondatban a szavak közti vonatkozás kizárólag azoknak kölcsönös elhelyezésétől függ; a nyelv ezen szegénysége a számszók képzésében is érezhető. Így a számjelek megalkotása nem annyira az önkény kifolyása, mint más népeknél, hanem inkább a nyelvből folyó követelmény volt. A szerint, a mint a kisebb szám megelőzte vagy követte a nagyobbat, majd multiplicatio, majd additio jelentőséggel bírt.

Igy pl. $3 = s\bar{a}n$, $10 = s\bar{e}$, miből $s\bar{e}-s\bar{a}n = 10 + 3 = 13$, míg $s\bar{a}n-s\bar{e} = 3 \times 10 = 30$.

Az általunk használt közönséges számjelek, mint általános tudva van, *arabs* eredetűek. Az *arabs* számjelek sem birtak kezdettől fogva ily alakkal, hanem szintén keresztülmentek néhány metamorphosison. Eleinte teljesen kiirták betűkkel. E módszerből keletkeztek azügy-

nevezett *Dicáni* számok, melyek voltaképen rövidített számnevek. Ezenkívül számjelekül használtattak az arabs ábécze, az *Abudsched* betűi, melyekből az egyes számok 1-től 400-ig a többi semita népek módjára állítottak össze. *Albirúni* bires arabs tudós sokáig Indiában tartózkodott s egy bires munkát is írt, melyben kifejti, hogy az arabok által használt számjelek jobbára az indoktól vannak átkölcsönözve. Ezáltal tehát visszavetettük az 6-nd számokra, melyek eredetileg nem állottak másban, mint az illető számnevek kezdőbetűiben. S így végelemzésben az általunk használt mai számok is, az emberiség közös bölcsőjéhez vezethetők vissza, a honnan eredetét vette mindaz, a mi itt él és virágzik.

KÉPEINKHEZ.

Az új albán csendőrség.

Európai értelemben véve új kartársakat kapunk. Már szervezik a legújabb európai fejedelemség: Albánia csendőrségét. Azaz, hogy csak újjászervezik, mert hiszen Albániában ezelőtt is volt csendőrség, csak hogy az az intézmény a moszani mellett, csekély létszámánál és szervezetlenségénél fogva, tekintetbe sem jöhet.

A múlt év november hónapban ugyanis, mikor a holland főtisztek a csendőrség szervezése céljából Albániába, jobban mondva, a képeink egyikén látható Valona városba érkeztek, mintegy száz főnyi sápadt, csenvész emberből állott és igen siralmas állapotban volt ez az intézmény s inkább az akkori kormányelnök, Ismail Kemal bég személye körül alkottak afféle palotaőrséget s ott laktak a valonai tengerparton, a miniszterelnöki palota környékén, sátrak alatt tanyázva.

Most azonban, hogy Albánia önálló fejedelemsége a nyug hatalmak együttes akarata folytán teljesen befejezett tényre vált, sőt az új fejedelem személyében is megállapodtak, újjászervezik a csendőrséget s az előbbieik helyett máris meglehetősen jól képzett pár ezer főnyi, modern fegyverekkel és géppuskával is ellátott csapat várja Wied herczeg, az új fejedelem bevonulását.

A csendőrség létszáma egyelőre háromezer főre van tervezve. Minden épkézláb albán férfit felvesznek, a kinek saját fegyvere s a lovasokhoz, a kinek saját lova van. Legnagyobb részüket a valonai és berati szandzsákból toborozták, de jött hozzájuk Szkutariból is néhány száz, az ottani nemzetközi csapatok által már begyakorolt csendőr is.

A legénységet egyelőre hat hónapra szerződteik. Fizetésük, az ottani viszonyokhoz képest, elég tekintélyes. A gyalogcsendőrnek 70 frank (körülbelül 66 K), a lovasnak 110 frank (körülbelül 105 K) havi fizetése van. Parancsnokuk De Weer holland vezérőrnagy, a ki mellé Thomson alezredes s még 12 alantosabb holland tiszt van beosztva, míg a többi tiszteket a török hadseregben annakidején tisztirangot viselt albánok közül veszik fel.

Az új fejedelem, bacsak valami közbe nem jön, még e hó elején megérkezik Durazzóba. A durazzói palota, a mely előbb a török váli, utóbb Esszad pasa, a balkán háború végén pedig a szerb parancsnok szállása volt, addig is, míg királyi palotát emelhetnének, meglehetősen díszesen átalakítva és újjáépítve várja a fejedelmet.

Bánélfogva lázasan folyik a többi készülődések mellett a csendőrség szervezése és oktatása is, mert bizony kemény próbára teszi majd őket a civilizálatlan s igen rakoncátlan természetű albán nép feletti felügyelet s az igen rossz közbiztonsági viszonyok megjavítása.

HIREK.

Adomány. A létesítendő csendőrségi internátus alapja javára Hunyadi György őrmester, zentatornyospusztai őrsparancsnok 7 koronát adományozott.

Életunt próbacsendőr. Kátai László kémeri őrsbeli próbacsendőr, február 19-én este 10 órakor, a laktanya kertjében, szolgálati fegyveréből báromszor mellbelötte magát. Az önmagával meghasonlott próbacsendőrt öngyilkossága után három óra múlva mentette meg szenvedéseitől a halál. Tettének oka, miután arról sem szóval, sem írásban nem nyilatkozott, ismeretlen maradt.

Kérelmek. Büdy Ferencz, Tetétlen községben állomásozó próbacsendőr kéri Homonay Miklós és Homonay András csendőröket; Kalácsa József, Kászonujfaluban állomásozó próbacsendőr pedig a VII. sz. csendőrkerület állományában szolgáló Szabó József próbacsendőrt, hogy hollétüket tudassák vele.

KÜLÖNFÉLÉK.

Csodaemberek. Egy francia ujság egész sereg úgynevezett csodaembert fedezett föl, a kik valamely különös foglalkozást űznek. Párisban egy Dupont nevű úr mutogatja magát, a ki egy óra alatt 2844 diót tör meg fogai-val. Madame Soublé öt óra alatt 2007 sandvicht készít. Londonban miss Clooke két óra alatt 14 kilogramm burgonyát bázog meg, misztresz Corette pedig 64 percz alatt a City összes divatkereskedéseiben vásárol egy egy tárgyat. New-yorkban mr. Lorney hat percz alatt 109 osztrigát bont fel. Berlinben Ludvig Wolzing két óra alatt 18 szivart szív el, a nélkül, hogy közben vizet inná. Péterváron egy Ivanov nevű úr egy félóra alatt három font fagygyút eszik meg és közben 96 mellénygombot varr fel. Brüsszelben Bollart egy szivart két óra hosszáig szív a nélkül, hogy a szivar tüze elaludna. Legutóbb New-yorkban a Mamouth-czirkusz igazgatója egy olyan artistát szerződtetett, a ki a közönség szemeláttára elnyel három tuczat tyúktojást és egy tuczat lúdtójást.

— Tudnia kell, — így szól az igazgató, mikor az artistát szerződte — hogy én naponként négy előadást rendezek.

— All right! — válaszolta nyugodtan az önérzetes művész.

— Vasár- és ünnepnapokon hat előadást rendezünk, — folytatta az igazgató.

— Se baj, — válaszolta a tojásnyelő. — Miután azonban ilyen körülmények közt vasár- és ünnepnapokon nem marad időm a vendéglőbe menni, arra kérésem igazgató urat, hogy minden előadás előtt itt szolgáltatassa fel a lunchömet, mert hozzá vagyok szokva, hogy a tojásnyelés előtt mindig eszem valamit.

Mexikóról. A mexikói-köztársaság 28 kis állama bizonyos tekintetben önálló és így nem egy kormányzó valósággal királyi szerepet játszik. Azok a kormányzók, kiket az előzőtt Diaz nevezett ki, fegyvertársai voltak, kik szolgálataikért kapták ezeket az állásokat. Hogy a tisztességtelenségek, megvesztegetések, kegyetlenkedések napirenden voltak ezeknél, az csak természetes. A mexikói börtönöknek nincs párjuk az egész világon. Yucatanban egyszer tömlőcbe vetettek 300 embert, mert nyilvánosan rosszállották az új kormányzó politikáját. Vannak azonban a szabály alól kivételek is. Így Baerlein Henry legújabb könyvében (Mexikó,

the land of unrest, vagy Mexikó, a nyugtalanság hazája) megírja, hogy volt egy kormányzó, ki a javát akarta «alattvalóinak». A politikai eszméi még Utópia királyának is becsületére válhattak volna. Egy másik a halálraítélteket kivégeztetésük előestéjén meglátogatta, beszélgetett velük és finom szivarokkal kínálta meg a szerencsétleneket, a gyermekeiket pedig a saját költségén neveltette fel. Az egyik kormányzó, egy benszülött származású, annyira álmos természet volt, hogy egynegyed órai beszélgetés után mindig elaludt. Ezek az államok pedig, melyeknek ilyenek a királyai, éppen nem kicsinyek: Cbiluhahua 228,000, Somora pedig 200,000 négyzetkilométer területű.

Szerkesztői üzenetek.

1723. Csak felségfolyamodványnyal lehet — esetleg — czélt érni. A jelentkezés időpontjának az igazolása szükséges.

1—2. I. és 2. Igen. 3. Nem kell figyelmeztetni. 4. Igen.

Tudnivágyó. Nem illetékes.

R. L. A Szolg. szab. I. R. 281. pontja értelmében nem viselheti.

S. S. Nem.

53. Írja meg a nevét, mert névtelen levelekre nincs válaszuk. A bélyegeket lapunk javára bevételéztük.

L. E. Ermellék. 1. Nem. 2. A kiadott táblázatokból olvashatja. 3. Igen.

Győr 14. Bármelyik egyenruházati czég beszerzi.

N. M. Igen.

Szolgálat. A szolgálattal kapcsolatos bármily kérdésre nem válaszolunk, az ön felsorolt esetei pedig ugyancsak érintik a szolgálatot. Egy jó tanácsot adunk. Nincs az a rossz, a mi idővel el ne múlték. Viselje sorsát türelemmel, férfiasan, iparkodjék a lehető legjobban megfelelni, akkor nem lesz baja.

K. esendőr. Az Illetékszabályzat helyesbítésével a közgazdálkodásra vonatkozó határozványok is kiegészítettek.

Felvidéki. 4 középiskolai osztály elvégzése kell.

Tudnivágyó. 1908-ban elismertétt.

1324. Forduljon torzisztiszi szemle alkalmával egész nyíltan és őszintén előjárójához tanácsért. A helyeget lapunk javára bevételéztük.

Vitakozók. Az elkobzásra nézve nem létezik külön intézkedés. Nézetünk szerint a leirt esetben nem is szükséges az őrizetbe vétel, mert a 4 cm-nél kisebb szemű háló ugyanis bűnjelt képez.

Balaton. Kérdése még korai.

Vitakozók esendőrök. 1. Ha a pályázati feltételek négynél több polgári osztályt innak elf, akkor a négy osztályt végzett egyén természetesen nem pályázhat. 2. Érettségit csak egy közép-

iskola nyolczadik osztályának sikeres elvégzése után lehet tenni. A vizsgákra vonatkozólag a középiskola igazgatósága megadja a szükséges felvilágosításokat. 3. Magánszorgalom útján.

Ny. I. 1. Nem léphet át. 2. Még korai. 3. Nem. 4. Nem tartozik a törvény keretébe. 5. Igen.

B. B. 1. Nem. 2. Korai.

Vitakozók. 1. A parancsot nem ismerjük. 2. Általában igen. 3. A. Nem lehet.

Sorsjegyekről: 1893. és Buchta őrmester sorsjegyei nem nyertek. Tamás őrmester: Mielőtt sorsjegyre válaszolnánk, tudassa velünk, hogy a 45812. szám magyar jelzősorsjegye milyen jelzésű: 4%-os, 3%-os, konvertált vagy subscribált?

FEJTÖRŐK.

Képtalány.

Betűtalány.

S S
D D

Tréfás kérdés.

A Balkán félszigeten melyik királynak nincs országa?

Megfejtési határidő: 1914 márczius 9-ig.

Mind a három talányt megfejtők között egy darab Erzsébet királyne szanatorium-sorsjegy lesz kisorsolva.

Lapunk mult évi 44. számában között fejtörők helyes megfejtése:

Képtalány: «Holdváltás». — Tréfás verstalány: «Kalap». — Betűtalány: «Munkapárt.»

Villamos és gőzerőre berendezett gyár átvéről nem képes olcsó finom és jó hangszereit szállítani, mint **REMENYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerekesztője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszor, húr, stb., míg **Remenyi** legújabb képes sorsjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék korendő

36

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

résvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000,000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzre való eladása.

Előlegünk betéteket takarékpénztári könyvecskére. 1. Oly takarékbetétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával). 2. Oly takarékbetétek után, melynek a betető az 1. pontban jelzett mcadási időt ki nem költi, 5 1/2% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadó levonásával).

Előlegét nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek részvényeire.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy elzálogos biztosíték ellenében, júányos kamattétel mellett. Utalványok, intézvények és chequék beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával.

Vevzünk és e-adunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Ideiglenes nyngállományba belyezettett:

1914 márczius hó 1-ével:

Kelemen Ferencz II. számú csendőrkerületbeli járás-
örmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant,
népfölkelési fegyveres szolgálatra is alkalmatlan».

Választott lakbely: Etéd (Udvarhely m.).

Okirattal megdicsértetett:

A m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság
által:

Töke Lajos őrsvezető cz. őrmester, a közbiztonsági
szolgálat terén állandóan kifejtett buzgó, leleményes és
lankadatlan szorgalma, valamint alárendeltjeinek helyes
és czéltudatos vezetése és példás magaviseleteért.

Reiber János őrsvezető cz. őrmester, a nógrádmegyei
Péncz községben előfordult vizáradás alkalmával, több
egyen életének biztonságba helyezése körül kifejtett
gyors, bátor és odaadó ténykedéséért.

Előléptettek

1914 február hó 1-ével:

őrmesterekké:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Székely László és Szakács József őrsvezető cz. ör-
mesterek; továbbá

őrsvezető cz. őrmesterekké:

Kardos Géza és Lukács Dénes csendőr cz. őrmesterek.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:

Koper Ferencz, Barta János, Szabó Albert, Lőcsei
Ferencz, Bagaméri József, Szikszai Sándor, Babos József,
Fülöp András, Krisán Gábor, Dóczy János, Szentgyörgyi
Albert, Márton Károly, Veres Pál, Odlevák János, Tan-
csán Mihály, Banyai György, Péter István, Barzasi János,
Antali József, Réti Flórian, Nemes János, László Sá-
muel, Kovács Dénes II., Gaborják András, Krisán György,
Szabó Sándor, Szmarek János, Buzsor Dénes, Szentés
József, Kányádi Mihály és Horváth Imre csendőrök.

SZÁNTÓ JÓZSEF

kerékpár, gramofon SZEGE DEN, a vá-
és gépek áruháza. rosi bérpalotában.

a csendőr-testület
16 év óta az egész
országban vásáro-
nátam. 10,000 el-
ismerő-levél, jeles
kiszolgálásalmért::
Elvém: Nem olcsó-
ságokkal versenyez-
ni, hanem kitűnő
árut szállítani. :::
Egyedüli képvisel-
telemi EredetiPathé
tűnékül beszé-
lőgép és lemezei ::

HELICAL, PRE-
MIER, POSTIELON,
BRITANIA és he-
kerékpárokból, ke-
rékpár szerelések
és gummkérből, cse-
ndőrségi varrogé-
pekből, óriási vá-
laszték mindenkör.
Lemez választékot
készséggel küldök.
Képes nagy árjegy-
zék és kotta: jegy-
zék díjtalan :: ::

Eredeti gramofon-tűs gép és angyalos lemezek.
Pontos címet kérek, mert több hasonnevű egyén van Szegeden.

ÓRAK, ÉKSZEREK, GRAMOFONOK, LEMEZEK RÉZLEFIZETÉSRE IS!

Legkiválóbb lemezek 2-50K, rész-
re 3- K. Mig a készlet tart
órák «Reklam» gramofon, 50 cm. es
tölcsérel, 6 lemezzel. Rézpénzárterés
40.— K. Villamos esblampa 2 K.
Elem (Matteria) 9 havi órási tartommal
8. fill. Legjobb (benzin) tűzgyújtó
70 fill. 2- K és 2-40 K. Val diSerum
labdák 1-es 3-60, 2-es 4-80, 3-as 5-50,
4-es 6-50, 5-os 7-50 K. Erősebb 12 rész-
ből álló 1-1 K-val drágább. Liga
Scrum, dupla gummiú, 14 K. «neol
Football»-cipő 8 K-tól feljebb. stb.
Ezest «Betűs» gyűrű tuzaranyozással
80 fillér. 14 karátos aranyból 4-50
korona. Strapa órák 5 koronától
feljebb. Számítalon elismerő levél.
Új órákért, gramofonokért 10 évi,
javításokért 5 évi jótállás. Több ar-
nyast, esztétikus eszkek vagy becszerelék.
Több József, chronometer es műorás. Szeged, Dugonics-tér 11.

Képes árjegy-
zék ingyen.

Képes árjegy-
zék ingyen.

Czimbalom

Számos kitüntetés a jó munkáért.
♦♦ Árjegyzék ingyen. ♦♦

Legújabb szabad, aczélszerkezettel,
résztlen 18. Csodnerős, tisztó hangú
gramofon (beszélőgép) 25 korona
5 fillérrel. — Huzás:
Fedák Sári, Király, Rózsa, Berczel, Bozel,
Caruso-tól legkiválóbb lemezek 2 K 50 f.

Hegedűk vágóhíri mesterek
hű utánszati.

Fuvolák, tárogatók, csellók, harmoni-
kák stb. Harok. Javítás műterem stb.

Mogyorossy Gyula

kir. szab. hangszergyár,
Bpest, VII., Rákóczi-ut 71.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Gyár-u. 26. sz. (Gyár-utca és Horn
Ede-utca sarkán.)

Szives tudomásul, hogy mindenféle felszerelési
czikk raktárunkon nagy választékban kapható.

Új árjegyzékünk megjelent, azt kívánatra min-
den őrsnek megküldjük.

Könyvnyomda,
könyv-, papir- és
írószer-kereske-
dés, a magyar kir.
csendőrségi hiva-
tatos nyomtatvá-
nyok és felszere-
lési czikkek leg-
nagyobb raktára.